סימן

אספו כסף לפדיון שבויים ואינם רוצים לפדות

לידידי הע"ד המפו' עוסק בצ"צ במסירות
מה"ר **מרדכי ציבין** נ"י

אחדש"ה,

באסיר במדינה רחוקה, ושני עסקנים עשו מגבית והצליחו לקבץ כרבע מיליאן דולר, ולמעשה הכסף נשאר אצלם, ולפי דבריך העסקנים החליטו שלא לפדותו, מכיון שהאסיר פשע, ולפי דבריהם יקחו חצי מהכסף לעצמם, וחצי השני יחזירו להתורמים, וכ"מ רוצה לדעת, א) אם בכחם למנוע מלפדותו, ב) אם בכחם להחזיר להתורמים, ג) אם רשאים ליקח חצי מהכסף לעצמם, ובזה אתחיל.

א

תשובה: לחצית כל, הטוסק בלרכי לבור, ע"מ שלא לקבל פרס, ל"ש לו להחליט בגמר עבודתו שעבד בשכר, והגס שהדבר פשוט, עיין מה שכתבתי (בח"ג סימן רל"ט וסימן רנ"ה ובמ"ה סימן קכ"ו), וממילא המעות בכלל גויבה.

ב

ואף לס בתחלה היה בדעתס לעבוד בשכר, הני מילי בשכר המתקבל על הדעת, וכדרך הטולם, ועיין בזה בשו"ת שבט הלוי (ח"ג חיו"ד סימן קכ"ג), משל"כ בשכר מופרז כי האי, ולא הודיע זאת להתורמים, נמלא שהטעה לותס, "וכל" מה שתרמו ניתן בטעות, וגויבה בידס.

ג

ובמה שמחליטים שלא לפדותו, ז"ל הרמב"ס (פ"ח מהלכות מ"ט ה"י), פדיון שבויים וכו' ועומד בסכנת נפשות וכו' והמעלים עין מפדיונו, הרי זה עובר וכו' ועל לא תעמוד על דם רעך ועל וכו', ואין לך מלוה רבה כפדיון שבויים עכ"ל, וביו"ד (סימן רנ"ב), (וכידוע שבזמננו לפי המקום והזמן, וכמש"כ בח"ג סימן קכ"ז).

ד

ואמנם לס הוא מסוכן לרבים, כבר כתבתי (בח"ט סימן קי"ז) שלריכין למוסרו טיי"ש, לך מי הוא זה שיתן רשות להטסקנים האלו לדון דיני נפשות, ואף לס יש חשש שיסכנו, ההחלטה לריכה להיות ט"י ב"ד של מומחים, ולא ט"י הדיוטות, וכידוע דבסמ"ע (סימן ג' ס"ק י"ג) דדעת בעה"ב היפך דעת תורה.

ה

ובמותר מעות פדיון שבויים, מתניתין במסכת שקלים (פ"ב ה"ה) מותר שבויים לשבויים מותר שבוי לאותו שבוי, וברמב"ס (פ"ט מהלכות מ"ט הי"ח), וביו"ד (סימן רנ"ו סעיף ו'-ז' וסימן שנ"ו סעיף ח').

ו

ובשאלה הנ', עיין בשו"ת שבט הלוי (ח"ט סימן כ"ד) לחסור להחזיר, בלי שהתורמים יחלקו מעות אלו ללדקה.

וכשיש לומדנו שהתורמים היו מסכימים לפדות לחרים במעות אלו, יכולים לעשות כן, ובערוך השלחן (סימן רנ"ג), ובשו"ת הרח"ם (כלל ל"ב סימן ו'), דכשהחסיר השתמד מחזיריס מעות הפדיון להתורמים, אל"כ שההולאה להחזיר מרובה, ואז יעשו בהמעות הדומה להמיועד.

ז

ובדרכי משה (שם סימן רנ"ז), משו"ת מהרי"ו, שהב"ד יכולים להכריח גבאי לדקה ליתן חשבון, (של ההכנסות וההולאות), ובפרט אם הגבאים מוטלין שכר, טיי"ש בערוך השלחן (סעיף י"ב).

והנני דוש"ת וכט"ס
חיים יוסף דוד וויים